

Metsälain ja metsätuhojen torjunnasta annetun lain arviointi: toteuttamissuunnitelma

Metsäneuvoston kokous 21.3.2019

Matleena Kniivilä, Kari T. Korhonen, Kalle Määttä, Heli Viiri,
Jarkko Hantula, Juha-Pekka Hotanen, Jari Hynynen, Harri Hänninen, Jussi
Leppänen, Juha Siitonen

Hankkeen tausta

- Metsälain muuttamisesta annettu laki (1085/2013) ja metsätuholaki astuivat voimaan 1.1.2014
- Jo valmisteluvaiheessa korostettiin tarvetta seurata lain vaikutuksia
- MMM pyysi marraskuussa 2018 tarjouksia metsälain ja metsätuhojen torjunnasta annetun lain arvioimiseksi

Tavoitteet

- Kokonaiskuva metsälain ja metsätuhojen torjunnasta annetun lain vaikutuksista
 - Toteutuneet muutokset suhteessa lakimuutosten tavoitteisiin
 - Lisäksi arvioidaan lyhyesti toimintaympäristön muutosta ja huomioidaan mm. kansallisessa metsästrategiassa 2025 asetetut tavoitteet
- Arvioidaan tarvetta muuttaa metsälakia ja/tai metsätuhojen torjunnasta annettua lakia toimintaympäristön muuttuessa
- Huomioitava tarkastelujakson lyhyys – osaa muutoksista ei välttämättä vielä havaita

Hankkeella viisi osa-aluetta

1. Toimintaympäristön muutos suhteessa lakimuutosten tavoitteisiin (Kniivilä, Hänninen, Leppänen)
2. Metsälain muutoksen tavoitteiden toteutuminen (Korhonen, Hotanen, Hynynen, Leppänen, Siitonen)
3. Metsätuholain tavoitteiden toteutuminen (Viiri, Hantula)
4. Metsälain ja metsätuholain säännösten vaikutukset hallintoon ja lainvalvontaprosesseihin (Määttä, Kniivilä, Korhonen, Viiri)
5. Johtopäätökset ja kehittämissuhteet (kaikki tutkijat)

Osa-alue 1: Toimintaympäristön muutos suhteessa lakimuutosten tavoitteisiin

Mikä tavoite?

- Taustoittaa osa-alueita 2–4 ja luo kehikkoa osa-alueen 5 kehittämisehdotuksille.

Mitä tehdään?

- Käydään läpi lainvalmistelun taustalla olleet arviot toimintaympäristön kehityssuunnasta ja verrataan toteutuneeseen kehitykseen.
- Arvioidaan keskeisimmistä prosesseista (2013-2018) tulevaa tarvetta suurien linjojen muutokselle.

Kuka? Kniivilä, Hänninen, Leppänen

Osa-alue 2: Metsälain muutoksen tavoitteiden toteutuminen

Kolme osaa:

- a) Tarkastelu **metsänhoidon ja metsänuudistamisen tasosta** ennen ja jälkeen lakimuutoksen
- b) Tarkastelu **metsäluonnon monimuotoisuuden** turvaamisen kehityksestä
- c) Tarkastelu **metsätalouden kannattavuuden ja metsälakimuutoksen välisestä yhteydestä**

Osa-alue 2a: metsänhoito ja metsänuudistaminen

Mitä tehdään?

Arviot seuraavista VMI-tietojen (2010-2018) pohjalta:

- Metsien metsänhoidollisen tilan muutos (kehitysluokittain)
- Uudistamisripeyden muutokset: kuinka kauan avohakattu alue on viljelemättä
- Metsien uudistamisiän ja -järeyden keskiarvot ennen ja jälkeen lakimuutoksen
- Metsänhoitorästien kehitys
- Eri hakkuutapojen yleisyys (myös metsänkäyttöilmoitukset Metsäkeskuksesta)
- Kasvatushakkuiden jälkeisen puuston tila tasaikäisrakenteisen ja jatkuvan kasvatuksen mallin mukaan käsitellyissä metsissä

Kuka? Korhonen, Hynynen

Osa-alue 2b: metsäluonnon monimuotoisuus

Mitä tehdään?

Arviot seuraavista VMI-tietojen (2010-2018) pohjalta:

- lahoppuuston määrän ja rakenteen kehitys
- jättöpuuston määrän ja rakenteen kehitys
- metsälainuudistuksessa lisättyjen tärkeiden elinympäristöjen (mm. metsäkortekorvet, muurainkorvet, letot koko Suomessa) tarkastelut: mitä toimenpiteitä näihin on kohdistunut
- muutokset heikkotuottoisten ojitusalojen käsittelyssä

Lisäksi Suomen metsäkeskuksen luonnonhoidon laadunarvioinnin avulla arvioidaan muutoksia metsälakikohteiden ja muiden luontokohteiden käsittelyssä ja luonnonhoidon laadussa.

Kuka? Korhonen, Hotanen, Siitonen

Osa-alue 2c: Metsätalouden kannattavuus ja lakimuutos

Mitä tehdään?

- Poimitaan VMI-datasta tapauksia, joissa lakimuutokset näyttävät vaikuttaneen koealan käsittelyyn
- Toteutetaan MOTTI-ohjelmistolla käsittelyt kahdella tavalla (1) käsittelymahdollisuus ennen lakimuutosta, 2) todellinen käsittely lakimuutoksen jälkeen) → vaikutus kannattavuuteen (with-without –lähestymistapa)

Kuka? Hynynen, Leppänen, Korhonen

Osa-alue 3: Metsätuholain tavoitteiden toteutuminen

Mitä tehdään?

Arvioidaan vaikutukset ytimennävertäjien, kirjanpainajan ja juurikäävän esiintymiseen

a) Vaikutus ytimennävertäjiin ja kirjanpainajaan

- Ilmatieteen laitoksen lämpösummahavaintojen perusteella arvioidaan puutavaran poistopäivämäärien toimivuutta eri osissa maata.

b) Vaikutus juurikäävän esiintymiseen, aiemman tutkimuksen + mahdollisesti metsäkeskuksen datan (juurikäpätorjunnan laadukkuus) perusteella arvioidaan

- tulisiko juurikäävän torjuntavelvoite laajentaa koskemaan turvemailla kasvavia männiköitä,
- onko kantokäsittelyn nykyinen maantieteellinen rajaus tarkoituksenmukainen

Kuka? Viiri, Hantula

Osa-alue 4: Metsälain ja metsätuholain säännösten vaikutukset hallintoon ja lainvalvontaprosesseihin

Osa-alueen vastuututkija: professori, OTT Kalle Määttä; mukana Kniivilä, Korhonen, Viiri

Tavoite: Arvioidaan vaikutuksia hallintoon ja lainvalvontaan.

Arvioidaan erityisesti:

- a) Taimikon perustamisilmoituksesta luopumisen vaikutukset
- b) Metsärikkomuskynnyksen nostamisen vaikutus seuraamusjärjestelmän tehokkuuteen
- c) Digitalisaation ja metsävaratiedon kehittymisen vaikutuksia
- d) Omavalvonnan riittävyys

Aineisto ja menetelmät: tutkimuskysymysten analysoinnissa hyödynnetään mm. lain esitöitä, oikeuskäytäntöä, oikeuskirjallisuutta, haastatteluita

Osa-alue 5: Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Tavoite: vetää yhteen osien 1-4 tulokset, muodostaa kokonaiskuvan lainsäädännön muutosten aiheuttamista vaikutuksista ja vastaa kysymykseen lakimuutosten tavoitteiden täyttymisestä. Osa-alueella tehdään mahdollisesti tarvittavat ehdotukset metsälain ja metsätuholain kehittämisestä.

Kuka? Kaikki hankkeen tutkijat.

Milloin? Syyskuusta eteenpäin

Aikataulu

- MMM muodostaa ohjausryhmän hankkeelle
- Ensimmäinen tutkijoiden hankepalaveri pidetty 14.3.
- Analysointi alkaa toimintaympäristöstä ja vaikutuksista hallintoon ja lainsäädäntöprosesseihin
- Alustavia tuloksia myös osa-alueista 2 a-b ja 3 ennen kesälomia
- Kootusti koko hankkeen alustavia tuloksia valmiina 13.9 mennessä
- Lopulliset tulokset, johtopäätökset ja kehittämisehdotukset 16.12 mennessä

Kiitos!

